

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

7 aprilie 2021

mun. Chișinău

Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Iurie Diaconu,
Judecători Liliana Catan, Ion Guzun,

a examinat, în camera de consiliu, fără citarea părților, admisibilitatea în principiu a recursului ordinar împotriva deciziei Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău din 2 decembrie 2020, declarat de avocatul Echim Tudor în numele inculpatului

Britcari Mihail XXXXX, născut la XXXXX, originar și locuitor al s. XXXXX, r-nul XXXXX, cetățean al R. Moldova, fără antecedente penale.

Termenul de examinare,
instanța de fond: 18.10.2020 - 20.03.2020,
instanța de apel: 05.09.2020 - 02.12.2020,
instanța de recurs: 09.02.2021 - 07.04.2021.

Asupra recursurilor menționate, Colegiul penal,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni din 10 martie 2020, cauza fiind examinată conform prescripțiilor din art. 364¹ Cod de procedură penală, Britcari Mihail a fost condamnat în baza art. 171 alin. (3) lit. b) Cod penal la 6 ani și 8 luni închisoare, cu executare în penitenciar pentru minori și tineri.

Conform art. 87 Cod penal, i-a fost stabilită *pedeapsa definitivă, sub formă de închisoare pe un termen de 6 ani și 8 luni, cu executare pedepsei în penitenciar pentru minori și tineri și cu amendă în mărime de 600 unități convenționale, echivalentul a 30.000 lei, aplicată prin sentința Judecătoriei Ungheni din data de 16 aprilie 2019, cu executarea de sine stătător.*

Termenul de executare a pedepsei urmând a fi calculat din momentul intrării sentinței în vigoare.

De la Britcari Mihail s-a încasat în beneficiul statului 2922 lei, cu titlu de cheltuieli judiciare.

2. Instanța de fond a constatat că, la XXXXX, Britcari M. aflându-se în incinta unei case abandonate din sat. XXXXX, r-nul XXXXX, conștientizând caracterul ilegal al acțiunilor sale, cunoscând cu certitudine că minoră XXXXX XXXXX XXXXX a.n. XXXXX XXXXX, nu a împlinit vârsta de 14 ani, având scopul satisfacerii poftelor sexuale, profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra și exprima voința din cauza vârstei fragede, intenționat a întreținut cu acesta un raport sexual.

Instanța a reținut că, din analiza coroborată a probatoriului administrat în cauză, a fost răsturnată prezumția de nevinovăție a inculpatului, care se face vinovat de

comiterea faptei imputate și anume întreținerea unui raport sexual, săvârșit prin profitarea de imposibilitatea victimei de a se apăra și exprima voința, cu bună-știință asupra unui persoane minore în vârstă de până la 14 ani, fiind întrunite elementele constitutive ale acestei infracțiuni prevăzută de art. 171 alin. (3) lit. b) Cod penal, care se califică ca infracțiune excepțional de gravă, și care prevede pedeapsa închisorii de la 10 la 20 de ani sau detențiune pe viață.

Conform art. 70 alin. (3) Cod penal, la stabilirea pedepsei închisorii pentru persoana care, la data săvârșirii infracțiunii, nu a atins vârsta de 18 ani, termenul se stabilește din maximul prevăzute de legea penală pentru infracțiunea săvârșită, redus la jumătate.

Astfel, prin reducerea limitelor minime și maxime de pedeapsă în baza art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, prin prisma art. 70 alin. (3) Cod penal, noua limită a pedepsei sub formă de închisoare v-a fi de 6 ani și 8 luni.

3. Avocata Nastas Tatiana a declarat apel, solicitând casarea parțială a sentinței, cu aplicarea în privința inculpatului a unei pedepse mai blânde, în temeiul art. 79 și 90 Cod penal.

Apelanta a invocat că, deși au fost stabilite un șir de circumstanțe atenuante de către instanța de judecată, totuși acestuia i-a fost aplicată o pedeapsă prea aspră.

Inculpatul face parte dintr-o familie incompletă, mama este grav bolnavă și necesită sprijinul fiului sau, iar concubina acestuia urmează să nască un copil.

3.1. La fel, au declarat apel avocatul Echim Tudor și reprezentantul legal al inculpatului, Brițari Tatiana, solicitând casarea parțială a sentinței, cu aplicarea în privința inculpatului a unei pedepse mai blânde, în temeiul art. 79 și 90 Cod penal.

Apelanții au indicat că, inculpatul a recunoscut integral vina, a depus către instanță cerere de examinare a cauzei în procedura simplificată conform prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală, face parte dintr-o familie incompletă, monoparentală, mama și bunica fiind grav bolnave, cu gradul de invaliditate, necesitând sprijinul fiului său, iar concubina acestuia urmează să nască un copil.

Reieșind din faptul că inculpatul, fiind minor, a fost asistat de către reprezentantul său legal, Britcari T., ultimei urma să-i fie adusă la cunoștință hotărârea motivată prin expedierea la adresa de domiciliu său prin alte metode legale prevăzute de legislație fapt ce nu s-a produs.

Astfel, lui, Britcari T. i-a fost îngădit dreptul de a face cunoștință cu hotărârea pronunțată și de a o ataca cu apel conform art. 401 alin. (2) Cod de procedură penală.

La data pronunțării hotărârii motivate, în R. Moldova era declarată stare de urgență, conform Hotărârii nr. 6 a Comisiei Naționale Extraordinare de Sănătate Publică a R. Moldova, din 10.03.2020, iar hotărârea instanței a fost pronunțată în lipsa părților.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 2 decembrie 2020, apelurile au fost respinse ca depuse peste termen.

Instanța de apel a statuat că, potrivit art. 402 Cod de procedură penală, termenul de declarare a apelului este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu prevede altfel. Excepția de la regula dată este reglementată de legiuitor în dispoziția art. 403 alin. (1) Cod de procedură penală al Republicii Moldova, unde se specifică că apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege, este considerat ca fiind făcut în termen, dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

Astfel, sentința contestată a fost pronunțată la 10.03.2020, iar apărătorul Nastas T. a contestat-o la 17.08.2020, apelul comun fiind depus la 19.08.2020, adică, ambele cereri de apel au fost depuse peste termenul legal de declararea a apelului.

Totodată, careva temeiuri de repunere în termen nu se atestă, or potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată apărătorul inculpatului, dar și inculpatul au fost prezenți în ședința de judecată.

Deci, toți participanții la proces au cunoscut etapele judecării cauzei, dar și soluția adoptată de instanță.

În această ordine de idei, prin motive întemeiate se are în vedere acele circumstanțe de ordin obiectiv, a căror producere nu depinde de voința titularului dreptului de apel (calamitate naturală, accident, boală, etc.).

Ori, termenul de apel este un termen procesual legal, durata lui este stabilită exhaustiv prin lege, acesta fiind absolut și având un caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac.

Conform, art. 230 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercita ea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

De asemenea, reieșind din orientările jurisprudențiale formulate de Curtea Supremă de Justiție, momentul de la care începe să curgă termenul de atac este clar reglementat de lege - el fiind, în mod exclusiv, acela al pronunțării deciziei redactate - nu numai pentru că astfel este reglementată cea mai eficientă modalitate de luare la cunoștință a celor hotărâte de instanță, dar și pentru că acest moment este punctul de plecare al unui termen, a cărui depășire duce la decăderea părților din dreptul de a folosi calea de atac.

Subsecvent, potrivit formalismului legii procesual-penale, având caracter de garanție egală pentru toate părțile interesate, în sensul dispozițiilor art. 20 din Constituția R. Moldova, ca rațiune, satisfacerea imperativului disciplinării activității procesuale prin stabilirea unor termene peremptorii, se impune obligația îndeplinirii în termen a actelor de procedură, sub sancțiunea decăderii din exercițiul dreptului. Ca atare, neexecutarea în termen a unui drept procesual, conform sancțiunii menționate, duce la pierderea acestuia.

Totodată, prin admiterea unui apel tardiv și poziționarea uneia dintre părțile procesului penal pe o treaptă mai avantajoasă decât cealaltă parte, se încalcă vădit principiul egalității armelor, care inter alia prevede că fiecare parte trebuie să beneficieze de o posibilitate rezonabilă de a prezenta cauza sa în condiții care să nu-i plaseze într-o situație net dezavantajoasă în raport cu partea adversă. În cele din urmă, se notează că aplicarea regulilor privind termenele de procedură este susceptibilă de a încălca principiul egalității armelor și a securității raporturilor juridice, în general, în măsura în care fiecare dintre părți nu se vor bucura de aceleași mijloace pentru a prezenta argumentele sale în fața unei instanțe (a se vedea în acest sens, Varnima Corporation International S.A. contra Greciei, nr.48906/06, §27, 28 mai 2009; Ben Naceur contra Franței, nr.63879/00, §32, 3 octombrie 2006; Wynen contra Belgiei, nr.32576/96, §32 CEDO 2002- VIII).

Așadar, raportând la materialele cauzei, textele de procedură penală indicate mai sus și statuările din jurisprudența constantă a CtEDO, în speța discutată termenul de declarare a apelului a fost omis de către apărătorii Nastas T. și Echim T., cât și de

reprezentantul legal, Tatiana B., din circumstanțe care sunt imputabile instanței de judecată.

Nu pot fi reținute ca întemeiate argumentele apelantelor că instanța a pronunțat ilegal sentința în absența părților, or, deși părțile au fost înștiințate legal despre locul, ora și data pronunțării sentinței, nu s-au folosit de diligența de a se interesa despre etapa examinării cauzei.

Mai mult, termenul de atac al sentinței este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Prin urmare, însăși argumentele invocate de apelanți precum că starea de urgență a încetat la 15 mai 2020, de la care a început să curgă un nou termen sunt contradictorii, or, de la 15.05.2020 până la 17.08.2020 și 19.08.2020, date la care au fost depuse cererile de apel, a trecut mai mult de 30 de zile, ceea ce denotă că termenul de declarare a apelului, chiar și fiind calculat din 15.05.2020, a fost omis de apelanți.

5. Avocatul Echim Tudor a declarat recurs ordinar, solicitând casarea deciziei instanței de apel, *prin care a fost respins apelul declarat de avocatul Tudor Echim în interesele inculpatului și reprezentantului legal, Britcari Tatiana, pe motivul depunerii peste termen, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie constatat ca depus în termen apelul menționat, cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de Apel.*

Recurentul a invocat că, instanța de apel nu s-a expus asupra faptului că reprezentantul legal al inculpatului nu a primit și nu a făcut cunoștință cu hotărârea instanței de fond, deoarece inculpatul, fiind minor, pe durata procesului a fost asistat de către reprezentant legal și ultimei urma să-i fie adusă la cunoștință hotărârea motivată prin expedierea la adresa de domiciliu sau prin alte metode legale prevăzute de legislație, fapt ce nu s-a produs.

Astfel, având calitate procesuală de reprezentant legal al inculpatului, Britcari T., i-a fost îngădit un drept prevăzut de Codul de procedură penală și anume de a face cunoștință cu hotărârea pronunțată, iar după caz de a o ataca cu apel conform art. 401 alin. (2) Cod de procedură penală.

Mai mult, Bricari T., fiind prezentă în incinta instanței de apel la data examinării recursului, a fost eliminată din sala de judecată, motivul invocat de instanță fiind că ședința este una închisă, ceea ce este greșit, deoarece ultima are calitate procesuală de reprezentant legal al minorului condamnat.

În drept, recursul este întemeiat pe *art. 427 al. 1, p. 6, 8 CPP.*

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar nominalizat pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, dar doar în temeiurile prevăzute de lege.

Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs, se pronunță doar în limitele temeiurilor invocate în recurs. Potrivit art. 429 alin. (1) Cod de procedură penală, recursul trebuie să fie motivat. În corespundere cu art. 430 alin. (5) Cod de procedură penală, cererea de recurs trebuie să conțină indicarea temeiurilor prevăzute în art. 427 și argumentarea ilegalității hotărârii atacate în acest sens. Conform art. 6 pct. 11¹) Cod de procedură penală, eroare gravă de fapt constituie stabilirea eronată a faptelor, în existența sau inexistența lor, prin neluarea în considerare a probelor care le confirmau sau prin denaturarea conținutului acestora.

Sub acest aspect se reține că, recursul este fondat pe art. 427 alin. (1) pct. 6) și 8) Cod de procedură penală, care prevede următoarele temeuri: instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii, acesta este expus neclar, instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței, nu au fost întrunite elementele infracțiunii, instanța a pronunțat o hotărâre de condamnare pentru o altă faptă decât cea pentru care condamnatul a fost pus sub învinuire, cu excepția cazurilor reîncadrării juridice a acțiunilor lui în baza unei legi mai blânde (*pct. 5. din decizie*).

Însă, în recursul respectiv, în pofida normelor de drept enunțate, nu este specificat, în raport cu relevanțele concrete conținute în partea descriptivă a hotărârii contestate, care ar fi erorile de drept și esența că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii, acesta este expus neclar, instanța a admis o eroare gravă de fapt, dar raportată la prescripțiile din art. 6 pct. 11¹) Cod de procedură penală, care a afectat soluția instanței, nu au fost întrunite elementele infracțiunii, instanța a pronunțat o hotărâre de condamnare pentru o altă faptă decât cea pentru care condamnatul a fost pus sub învinuire, cu excepția cazurilor reîncadrării juridice a acțiunilor lui în baza unei legi mai blânde, fiind omisă în totalitate argumentarea ilegalității hotărârilor atacate în acest sens (*pct. 5. din decizie*).

Circumstanțele enunțate denotă că recursul nu întrunește condițiile de conținut, iar instanța de recurs nu este competentă să completeze din oficiu recursul ordinar al avocatului cu circumstanțe în fapt și în drept, care l-ar justifica și să se expună, apoi, asupra unor temeuri neargumentate legal de recurent.

Ori, conform art. 24 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii.

Totodată, potrivit art. 432 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală, instanța de recurs decide inadmisibilitatea recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta nu îndeplinește cerințele de conținut.

Prin urmare, odată ce recursul de pe rol, nu îndeplinește cerințele de conținut, el urmează a fi declarat inadmisibil.

7. În conformitate cu art. 431 alin. (1), 432 alin. (1), (2) pct. 1), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul Penal,

D E C I D E :

inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de avocatul Echim Tudor, împotriva deciziei Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău din 2 decembrie 2020, în privința inculpatului Britcari Mihail XXXXX, pe motiv că nu îndeplinește cerințele de conținut.

Decizia este irevocabilă, fiind pronunțată integral la 30 aprilie 2021.

Președinte
Judecători

Iurie Diaconu
Liliana Catan
Ion Guzun